

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Луценка Григорія Васильовича про дисертацію Бажана Сергія Петровича «Управління технічним освітньо-науковим кластером університету на засадах інтеграції», поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою

З метою здійснення експертизи дисертації Бажана Сергія Петровича нами було проаналізовано її зміст, а також реферат й основні наукові праці. Узагальнені результати викладено у наступних положеннях.

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із планами відповідних галузей науки. Дослідження С. П. Бажана присвячене теоретичному обґрунтуванню концепції, методологічній побудові та прикладному моделюванню інтегративного управління технічним освітньо-науковим кластером університету.

Погоджуємося з дисертантом, що за умови якщо управління технічним освітньо-науковим кластером університету здійснюється на основі комплексної інтегративної моделі стратегічного управління, яка враховує ризики, суперечності та багаторівневу взаємодію учасників, і апробована в умовах реального функціонування кластерів, то це забезпечує ефективну кластерну взаємодію та створює передумови для формування нової управлінської парадигми у системі вищої технічної освіти.

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Тему затверджено Вченою радою ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (протокол № 5 від 25.03.2025 р.) Дослідження було виконано як основний компонент теми РК № 0121U113112 «Управління освітнім кластером як механізмом реалізації державної освітньої політики на регіональному рівні», протокол № 1 від 30.08.2021 р., наказ від 30.08.21 р., № 61-а та як допоміжний компонент теми РК № 0124U001709 «Дослідження впливу техніки та технологій на розвиток людини в соціально-гуманітарному вимірі» і теми РК № 0124U001708 «Оцінка компонент соціально-економічного потенціалу Дніпропетровського регіону в аспекті розвитку освітнього кластера», затверджених Педагогічною радою, протокол № 2 від 25.01.2024 р., наказ від 25.02.24 р. № 61 ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки ДВНЗ Українського державного хіміко-технологічного університету»..

Отже, обрана С.П. Бажаном тема дисертаційної роботи є актуальною, суспільно значущою, спрямованою на цілісний аналіз теоретико-методичних

та організаційно-правових основ управління технічним освітньо-науковим кластером університету і загалом на зміцнення освітнього потенціалу держави.

На основі ознайомлення із змістом дисертації та основних дослідницьких матеріалів ми дійшли висновку щодо **найбільш суттєвих наукових результатів і нових фактів, одержаних дисертантом.**

Дисертація характеризується належним рівнем наукової новизни, зокрема вперше теоретично обґрунтовано концепцію інтегративного управління ТОНК університету, що базується на системному, кластерному, синергетичному, аксіологічному, діяльнісному та антропотехнічному підходах, розроблено комплексну модель інтегративного управління ТОНК, яка охоплює п'ять взаємопов'язаних блоків, визначає функції, компоненти, КРІ, механізми взаємодії та зворотного зв'язку, застосовано комплекс управлінських інструментів, адаптованих до функціонування ТОНК, розроблено модель управління ризиками в ТОНК із використанням методів нечіткої логіки та запропоновано інструментарій для виявлення, оцінювання та мінімізації ризиків, обґрунтовано антропологічний підхід як методологічну основу створення інноваційного кластерного середовища, що враховує індивідуальні, культурні, мотиваційні та поведінкові характеристики всіх учасників освітньо-наукового процесу, обґрунтовано доцільність створення ТОНК у Дніпропетровському регіоні на основі оцінки соціально-економічного та кадрового потенціалу, інноваційної інфраструктури та запитів промисловості; створено інституційний інструментарій впровадження ТОНК.

Висновки дисертаційної роботи логічні, переконливі й методологічно обґрунтовані.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується широким оглядом науково-педагогічних праць вітчизняних і зарубіжних дослідників (557 джерел).

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних положень, застосуванням методів, адекватних меті й завданням дослідження, досягнутою ефективністю експериментальної роботи, що засвідчується позитивною динамікою змін, ефективність яких підтверджено кількісними, якісними результатами та статистичними методами.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій,

сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисертантом, і загалом не викликає сумнівів.

Мета дисертаційної роботи сформульована комплексно. Вона полягає у теоретичному обґрунтуванні концепції, розробці та експериментальній перевірці моделі управління технічним освітньо-науковим кластером університету.

Наукові положення, сформульовані в дисертації, є логічно послідовними, переконливими, взаємозв'язаними й взаємозумовленими. Вони характеризуються високим рівнем методологічного обґрунтування, наукового узагальнення та всебічно висвітлюють досліджуване явище відповідно до мети наукового пошуку. Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження та його висновків зумовлені чітко визначеною методологічною стратегією здійснення міждисциплінарного психолого-педагогічного дослідження й обґрунтованими теоретико-методологічними та методичними положеннями. Для виконання завдань дослідницького пошуку дисертантом було використано оптимальний і достатній комплекс методів наукового пізнання.

У роботі обґрунтовано представлено наукові результати на всіх рівнях наукової новизни, які отримані у процесі наукового пошуку.

Також варто позитивно оцінити вміння дослідника систематизувати й узагальнювати дослідницькі документи і матеріали (557 джерел уможливили кваліфікований науковий аналіз у контексті сучасних трендів теорії і методики управління освітою).

Значення для науки і практики одержаних дисертантом результатів. Значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення, викладені в дисертації, можуть слугувати науковою основою для розроблення концептуальних, нормативно-правових документів і науково-методичних матеріалів з проблем управління технічним освітньо-науковим кластером університету та екстраполяції продуктивного досвіду в сучасний освітньо-науковий простір.

На нашу думку, результати дослідження можуть бути використані державними органами, університетами, коледжами, бізнесом та міжнародними організаціями для розробки стратегій розвитку та прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері освіти, науки та бізнесу.

Упровадження результатів дослідження, здійсненого С.П. Бажаном, підтверджується довідками Українського державного університету науки і технологій (довідка від 18.03.2025 р. № 01-26-343), Хмельницької гуманітарно педагогічної академії (довідка від 11.03.2025 р. № 90), Запорізького

національного університету (довідка від 17.03.2025 р. № 01/01-23/418), Кременчуцького національного університету ім. М. Остроградського (довідка від 16.05.2024 р. № 52-10/403).

Підкреслимо широкий спектр апробації результатів дослідження на науково-практичних конференціях. Проміжні та кінцеві результати дослідження висвітлено у 49 працях, з них – 27 одноосібні та 9 у співавторстві, опубліковані у наукових фахових виданнях України; 3 статті у виданнях які внесено до міжнародних наукометричних баз Web of Science та Scopus; 1 колективна монографія; 1 навчальний посібник (у співавторстві з грифом МОН України), 1 практичний посібник (одноосібний), 5 – Стандартів фахової передвищої освіти (у співавторстві затверджені МОН України), 2 патенти на корисну модель (у співавторстві)..

На основі узагальнення результатів наукового пошуку, здійсненого С.П. Бажаном, вивчення рукопису дисертації та реферату, а також опублікованих наукових і науково-методичних праць ми доходимо висновку, що особистий науковий доробок дисертанта можна кваліфікувати як вагомий внесок у розвиток педагогічної науки.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Розроблені теоретичні положення, узагальнення й висновки дисертації, навчальні посібники, низка видань для науково-педагогічних працівників і студентів можуть бути використані у процесі формування у суб'єктів управління технічним університетом системних знань із теорії, методології, методики та організаційних основ управління технічним освітньо-науковим кластером університету.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Структура дисертації є методологічно обґрунтованою й логічною. Дисертація і реферат написані й оформлені згідно з нормативними вимогами. Стиль викладу й аналізу проміжних і кінцевих результатів дослідження, наукових положень і висновків є обґрунтованим на теоретичному і методологічному рівнях.

У вступі чітко сформульовані суперечності, що увиразнюють актуальність досліджуваної проблеми, висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, методологічно правильно сформульовано мету, завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, розкрито його концептуальні положення та наукову новизну, охарактеризовано методи дослідницького пошуку та практичне значення одержаних результатів. Відображено інформаційні відомості про апробацію, впровадження

результатів дослідження, публікації; конкретизовано особистий внесок у працях, написаних у співавторстві.

У першому розділі – «Теоретико-методологічні основи управління технічним освітньо-науковим кластером університету» – автором здійснено теоретико-методологічне обґрунтування управління технічним освітньо-науковим кластером (ТОНК) в умовах трансформації освітньої системи. Проведено компаративний аналіз вітчизняного та міжнародного досвіду функціонування освітніх кластерів. Виявлено ключові аспекти кластеризації освіти як інструменту інституційної інтеграції, модернізації управління та підвищення якості освітніх послуг.

Обґрунтовано, що стратегічне управління ТОНК ґрунтується на системному поєднанні цілей, інструментів управлінського впливу, функціональної структури, організаційних моделей і педагогічних підходів. Визначено, що ефективність управління значною мірою залежить від здатності узгоджувати інтереси міжінституційної взаємодії стейкхолдерів і налагоджувати механізми. Виявлено ключові передумови створення ТОНК на регіональному рівні, зокрема: кадровий, науковий, матеріально-технічний потенціал, галузева спеціалізація, наявність інноваційних структур. Підкреслено, що ТОНК виступає не лише формою академічного партнерства, а й інструментом сталого регіонального розвитку. Проаналізовано міжнародний досвід щодо організації освітніх кластерів. Встановлено, що географічна концентрація закладів освіти, наукових установ і підприємств сприяє зростанню їх конкурентоспроможності, формуванню локальних інноваційних екосистем. Водночас ідентифіковано ризики, зокрема міграцію висококваліфікованих кадрів, що потребує нівелювання через створення стійких академічних мереж на регіональному рівні.

Актуалізовано необхідність формування національної методології оцінювання ефективності функціонування ТОНК з урахуванням українських соціокультурних, економічних і безпекових реалій. Підкреслено значення адаптації міжнародного досвіду до національного контексту, особливо в умовах післявоєнного відновлення та цифрової трансформації.

У другому розділі – «Аналіз потенціалу технічного освітньо-наукового кластера університету» – проведено комплексне дослідження теоретичних і прикладних аспектів управління технічним освітньо-науковим кластером (ТОНК) в умовах децентралізації.

Дослідником визначено уточнено дефініції понять «зміни», «зміни в освіті», «інновації», «стейкхолдери», що дозволило поглибити розуміння їх змісту та функцій у межах ТОНК.

У розділі сформульовано стратегічні засади управління інноваціями й змінами в освітній інфраструктурі ТОНК, що передбачають урахування соціального клімату, економічних і політичних умов, правового контексту, екологічних обставин, а також галузевих особливостей розвитку регіону. Доведено, що ефективне впровадження інновацій вимагає комплексного підходу, який охоплює вивчення внутрішніх ресурсів і зовнішніх викликів, тенденцій розвитку освітньої сфери, потреб суспільства й досвіду закордонних країн. Враховано також національний історичний контекст та сучасні вітчизняні напрацювання у сфері інноваційного розвитку освіти. Запропоновано авторський методологічний підхід до оцінювання інноваційної компоненти потенціалу регіону, що забезпечує проведення комплексного аналізу, моніторинг імплементації стратегічних напрямів розвитку ТОНК та прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі емпіричних даних.

Автором доведено, що врахування структури соціально-економічного потенціалу Дніпропетровської області дозволяє цілісно проектувати розвиток ТОНК.

У третьому розділі – «Концепція інтегративного управління технічним освітньо-науковим кластером університету» – автором здійснено комплексний аналіз інтегративного управління технічним освітньо-науковим кластером (ТОНК) університету як інноваційної форми організації освітньої та наукової діяльності.

С.П. Бажаном обґрунтовано засадничі принципи управління ТОНК, що ґрунтуються на цілеспрямованості, системності, інноваційності, відкритості та партнерстві. Представлено стратегію розвитку кластера як довгострокову програму конкретних дій у сфері освіти, що відповідає потребам ринку праці та викликам інноваційного розвитку держави. Визначено пріоритетні напрями функціонування ТОНК, зокрема підготовку технічних фахівців, проведення наукових досліджень і створення інноваційних продуктів. Розроблено механізми реалізації стратегії розвитку ТОНК, які охоплюють створення спільних освітніх і наукових проєктів, обмін інформацією й досвідом, а також спільне використання ресурсів. Визначено, що спільні проєкти й програми охоплюють заходи з підготовки кадрів, реалізацію наукових досліджень та створення інноваційних продуктів. Обґрунтовано, що обмін інформацією та досвідом реалізується через наукові конференції, семінари, міжкластерні зустрічі, спільні публікації та цифрові платформи. Особливу увагу приділено розвитку інноваційної діяльності, яка передбачає формування сприятливого середовища для доступу до фінансування, залучення державної та бізнес-підтримки, а також забезпечення правового регулювання. Визначено, що фінансування інновацій можливе через державні програми, кредитування,

гранти. Окреслено, що підтримка з боку держави та бізнесу включає пільгові механізми, грантову допомогу, консалтингові послуги, захист інтелектуальної власності та гарантії прав інвесторів.

У четвертому розділі – «Модель управління технічним освітньо-науковим кластером університету» – представлено багаторівневу комплексну модель інтегративного управління ТОНК університету. У структурі моделі виокремлено п'ять інтегрованих блоків, кожен із яких виконує критично важливу функцію в забезпеченні ефективності кластера.

За результатами дослідження сформульовано концептуальні засади діяльності ТОНК, які враховують соціально-економічні фактори, нормативну базу та теоретичні підходи; визначено внутрішню архітектуру ТОНК, включаючи центр управління, до складу якого входять рада кластера, директорат, комісії та робочі групи; систематизовано інструменти матеріально-технічного, фінансового, кадрового та інформаційного забезпечення, необхідні для сталого функціонування кластера; представлено механізми мережевої взаємодії, сучасні освітні та дослідницькі технології, а також технологічну інфраструктуру, що забезпечує якість освітніх послуг і сприяє генерації нових знань тощо.

Цікавим на нашу думку є авторське обґрунтування концепту стійкості як невіддільної компоненти сучасного управління ТОНК.

П'ятий розділ – «Експериментальна перевірка комплексної моделі інтегративного управління технічним освітньо-науковим кластером університету» – присвячено експериментальній перевірці ефективності комплексної моделі управління ТОНК, розробленої на засадах інтеграції. В основу дослідження покладено кластер УДУНТ (Дніпропетровська область), що об'єднує чотири галузевих університети, коледжі, технопарки та виробничі підприємства металургійної, машинобудівної та хімічної галузей. На підготовчому етапі здійснено діагностику готовності стейкхолдерів до інтеграції, проектування моделі управління, створення організаційних умов для освітньої парадигми та її адміністрування; визначено та оцінено ризики, притаманні діяльності ТОНК. На другому, констатувальному, етапі експериментальної перевірки моделі управління ТОНК на умовах інтеграції було визначено вихідний стан критеріїв показників запропонованої моделі, здійснена оцінка ризиків управління ТОНК, ідентифікація ризиків, пов'язаних з моделлю управління ТОНК, оцінка ймовірності та впливу ризиків, розроблений план реагування на ризики. Третій, формувальний, етап експериментальної перевірки моделі управління ТОНК передбачав оцінку ризиків, що є важливим аспектом ефективного управління будь-якою організацією чи проектом.

Слід наголосити, що автором у результаті апробації моделі розроблено матрицю стратегічного розвитку ТОНК та визначено систему індикаторів результативності, що охоплюють освітню, наукову, інноваційну та управлінську діяльність кластера. Доведено, що реалізація засад ризик-менеджменту сприяє підвищенню обізнаності стейкхолдерів, посиленню ефективності освітньої, дослідницької та інноваційної активності, а також формує передумови для сталого розвитку ТОНК.

У шостому розділі – «Стратегічне управління інноваційним розвитком технічного освітньо-наукового кластера університету» – дисертантом визначено ключові переваги ТОНК порівняно з іншими освітньо науковими структурами. Доведено, що завдяки тісній взаємодії з науковими установами та підприємствами кластери сприяють підвищенню якості освіти, розвитку наукових досліджень та формуванню практико-орієнтованої підготовки фахівців. Встановлено, що функціонування ТОНК забезпечує консолідацію ресурсів, координацію зусиль учасників і створення сприятливого інноваційного середовища, що підвищує конкурентоспроможність підприємств і стимулює регіональний розвиток. Обґрунтовано сучасну парадигму розвитку ТОНК, у якій інтегровано системний підхід, кластерну теорію та інноваційний менеджмент. Визначено, що застосування цих підходів забезпечує інтеграцію освіти, науки та виробництва в єдиний функціональний простір. Підкреслено роль SWOT-аналізу як інструменту стратегічного аналізу для виявлення сильних і слабких сторін ТОНК, а також зовнішніх можливостей і загроз. Доведено, що кластерна теорія є основою для створення ефективних механізмів співпраці, обміну знаннями та спільного доступу до ресурсів. Зазначено, що ТОНК, як елемент цієї теорії, сприяє підвищенню конкурентоспроможності регіонів, створенню нових робочих місць і залученню інвестицій.

Висновки до розділів і загальні висновки дисертації є обґрунтованими, логічно зв'язаними із процесом поетапного виконання завдань і реалізації мети дослідження.

Зміст дисертації відзначається змістовою завершеністю, цілісністю, влучною аргументацією фактів. Заслугує схвалення широка апробація результатів дослідження на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Публікації С.П. Бажана відображають усі основні положення дисертації.

Повнота викладання результатів в опублікованих працях. Наукові положення, висновки й рекомендації, подані в дисертації, достатньо повно висвітлені в опублікованих працях здобувача (49). Результати аналізу

публікацій, які розкривають науковий зміст дисертації, свідчать, що всі вони носять конкретний і цілісний характер, містять чітку аргументацію і точне формулювання результатів дослідження.

Ідентичність змісту реферату і основних положень дисертації. Зміст реферату ідентичний основним положенням дисертації. У рефераті основні положення дисертації викладені повно й докладно. Наукові положення, висновки й рекомендації, наведені в рефераті, належним чином розкриті й обґрунтовані в рукопису дисертації. Поняттєво-категоріальний апарат дисертації збалансований.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Оцінюючи загалом позитивно дисертацію Сергія Петровича Бажана, вважаємо за необхідне висловити окремі міркування й побажання.

1. Дисертаційне дослідження вирізняється логічною та послідовною структурою, у якій чітко простежується взаємозв'язок між теоретичним, аналітичним і практичним блоками. Водночас окремі фрагменти аналітичного матеріалу, особливо у першому розділі (зокрема порівняльні таблиці 1.4–1.5), відзначаються високим ступенем деталізації. Це створює певне дублювання елементів опису закордонного досвіду кластеризації в освіті, якого можна було б уникнути шляхом часткового скорочення та подання узагальнених висновків за єдиними критеріями — інституційної структури, функцій управління, механізмів фінансування, ролі університету у кластері. На нашу думку такий підхід зробив би порівняння більш концентрованим і водночас зберіг би методологічну доказовість дослідження.
2. Автор переконливо обґрунтовує сутність і функціональне наповнення поняття «інтегративне управління технічним освітньо-науковим кластером», що є центральною ідеєю дослідження. Разом із тим, зокрема, у підрозділах 1.2 і 4.2 простежується близькість контекстів уживання понять «інтегративне» та «синергетичне» управління. Робота виграла би від уточнення співвідношення між цими категоріями, зокрема розкрити бачення автора на синергію як результат інтеграції або як її структурну властивість, що забезпечує системну стійкість ТОНК.
3. Антропотехнічний підхід у дисертації подано як оригінальну методологічну позицію, що поєднує техніко-технологічні та гуманістичні аспекти управління розвитком освітньо-наукових систем. Автор переконливо доводить доцільність його застосування в управлінні ТОНК, що є безумовною перевагою роботи. Разом з тим можна було б більш

чітко окреслити межі відмінності між антропотехнічним і аксіологічним підходами. Зокрема, в частині, що стосується розвитку освітнього середовища ТОНК (розділи 1.3 та 6.2), варто було б детальніше розкрити, як саме антропотехніка формує технології розвитку суб'єкта управління, а аксіологія — його ціннісні орієнтири. Такий контраст сприяв би глибшому розумінню взаємодії гуманістичних і технологічних чинників у системі інтегративного управління.

4. У четвертому розділі дисертації подано глибоке теоретичне та практичне обґрунтування ресурсного блоку моделі інтегративного управління ТОНК. Автор логічно структурує його за компонентами — людськими, матеріально-технічними, фінансовими, інформаційно-інтелектуальними ресурсами, а також доповнює ризиковим кейсом. Разом із тим, враховуючи актуальні виклики фінансування освіти й науки в Україні, доцільно було б ширше розкрити механізми диверсифікації джерел фінансування, зокрема використання грантових програм, державно-приватного партнерства, систем внутрішньої комерціалізації наукових результатів тощо. Така деталізація підкреслила б прикладну цінність моделі для управлінців освітніх і наукових інституцій.
5. У результативному блоці автор розробив комплексну систему ключових показників ефективності (КПІ), яка охоплює всі напрями функціонування ТОНК: освітній, науковий, управлінський, інноваційний. Це свідчить про високий рівень аналітичної зрілості дослідження. Разом з тим, з огляду на потребу забезпечення практичної придатності моделі, варто було б детальніше конкретизувати алгоритм обчислення інтегрального індексу ефективності, який об'єднує часткові показники в єдину аналітичну систему. Розширення опису такого алгоритму (з поясненням вагових коефіцієнтів, методів нормування та інтерпретації результатів) підвищило б можливість практичного використання моделі у сфері управлінської аналітики освітніх кластерів.
6. Експериментальна частина дисертації проведена на базі Українського державного університету науки і технологій, що забезпечує репрезентативність вибірки та вірогідність отриманих результатів. У роботі простежується глибокий аналіз апробації моделі на рівні університету та його відокремлених структурних підрозділів. Водночас перспективним напрямом подальших наукових розвідок могло б стати розширення експериментальної бази на інші регіони України.
7. У дисертації представлено широкий та концептуально виважений понятійно-категоріальний апарат, що охоплює широкий список ключових дефініцій. Автор послідовно застосовує ці терміни у контексті

викладення матеріалу, що сприяє чіткому розумінню предметного поля дослідження. Разом із тим, з огляду на масштабність дефініційного апарату, доцільно було б у додатках подати узагальнену таблицю понять або короткий глосарій, який систематизував би авторські визначення за логікою функціональних блоків моделі.

Вищезначені міркування й побажання не є принциповими, вони носять лише пропозиційно-рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку результатів дослідження.

Висновок. Дисертаційна робота «Управління технічним освітньо-науковим кластером університету на засадах інтеграції» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки. За актуальністю, науковою новизною, практичним значенням, вірогідністю основних результатів, змістом і оформленням робота повністю відповідає вимогам пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою КМУ «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» № 1197 від 17.11.2021 р. зі змінами, внесеними згідно з постановами КМУ від 19.05.2023 р. № 502 та № 507 від 03.05.2024 р., та іншим інструктивним вимогам МОН України до докторських дисертацій, а її автор Бажан Сергій Петрович – заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової-педагогічної роботи
Глухівського національного
педагогічного університету
імені Олександра Довженка

Григорій ЛУЦЕНКО

Свідчу вірність підпису *Луценко Г.В.*
"21" 10
Національний підпису кадоле

